

Ärende: Begäran om yttrande om kulturpolitisk strategi för Åland

Funktionsrätt Åland r.f. har fått en yttrandebegäran gällande förslag på kulturpolitisk strategi för Åland 2023 – 2030. Funktionsrätt Åland (nedan förbundet) representerar genom sina medlemsföreningar ca 4300 personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga på Åland. Förbundets yttrandegrupp, bestående av representanter från förbundet och dess 12 medlemsföreningar, har nyligen granskat förslaget och vi önskar härmed framföra följande synpunkter.

Först och främst vill vi uttrycka vår tacksamhet till landskapsregeringen för att de har gett oss möjlighet att dela våra åsikter om den nya kulturpolitiska strategin för Åland. I strategin framkommer flera intressanta förslag och en vision om en levande och blomstrande kulturscen på Åland.

Vi har noterat att språket i strategin ibland är färggrant, men det kan också vara otydligt och ibland abstrakt, med inslag av filosofi och en känsla av nationalromantik. Här är två exempel som belyser våra synpunkter: "Våra kulturella rötter är starka, förgrenar sig, skickar ut nya rotskott, ympas och visar vägen framåt." Och: "Det breda och det smala verkar i det kulturella kretsloppet i en självklar analogi och förutsätter och korsbefruktar ofta varandra." Vi rekommenderar att språket i strategin görs mer begripligt för en bredare publik.

Dessutom bör vissa begrepp, såsom "armlängdsprincipen," förklaras mer utförligt. Vi föreslår även att hyperlänkar och källhänvisningar hänvisas som fotnoter i stället för att inkluderas direkt i texten. Vidare har vi noterat att vissa meningar är ofullständiga, som exempelvis på sida 12 under "Mål 2," och att det finns oklarheter i texten som bör tydliggöras, som på sida 10 där det står "se särskilt kapitel" utan att specificera vilket kapitel som avses. På sida 7 finns även en bristfällig förklaring av vad en "Green Key"-anläggning är. Vi skulle också

uppskatta om begrepp som "Mer-Öppet-system" på sida 9 och "BusinessLab" på sida 14 kunde förklaras mer ingående.

Tillgänglighet är en central faktor för att säkerställa att kulturlivet på Åland blir tillgängligt för alla, och vi är glada över att tillgänglighet betonas i strategin. Dock anser vi att tillgänglighet, delaktighet och inkludering bör få ännu större utrymme i strategin. För att uppnå detta föreslår vi att den kulturpolitiska strategin omfamnar principen om universell design inom kultursektorn. Universell design innebär att man skapar miljöer, produkter och tjänster med medvetenhet om att människor är olika och har olika förutsättningar. Detta representerar en inkluderande filosofi som tar hänsyn till behoven hos alla individer, oavsett eventuella funktionsnedsättningar.

Vi anser att strategin bör tydliggöra att begreppet tillgänglighet, som oftast förknippas med fysisk tillgänglighet, har en bredare innebörd än enbart det fysiska. Det inkluderar även den inre miljön, logistik, information och kommunikation i alla sina former samt att aktivt motverka stereotypa attityder och stigmatisering. Med detta i åtanke skulle vi gärna se en mer detaljerad förklaring av hur ni på sida 7 kommit fram till att "bibliotekens fysiska tillgänglighet är god."

Vi önskar också att strategin inkluderar mer konkreta åtgärder och förslag för att främja tillgänglighet, delaktighet och inkludering inom kulturlivet. Utan sådana konkreta mål och visioner riskerar strategin att bli svävande. Det är också viktigt att strategin inte uppfattas som diskriminerande gentemot personer med funktionsnedsättningar och äldre personer genom att framställa kulturlivet som öppet för alla utan att erbjuda praktiska lösningar för personer som inte kan delta i kulturaktiviteter utanför sina hem.

I strategin saknar vi en djupgående nulägesanalys i strategin. Förbundet skulle uppskatta mer information om den nuvarande kultursektorns status på Åland. Vi önskar att strategin inkluderar detaljer om vilka aktörer som får bidrag och vilka byggnader som för närvarande är under landskapsregeringens kulturförvaltning.

Vi vill också framföra att förslaget på sida 8 om att använda avkastning från förnyelsebara

energikällor som en alternativ ekonomisk finansieringskälla bör förklaras mer ingående. Dessutom bör förslaget på sida 8 om att närma sig Artificiell Intelligens (AI) med noggrann hänsyn till etiska och sociala frågor förklaras mer i detalj. AI är en viktig fråga för personer med funktionsnedsättningar, och dess påverkan på samhället måste hanteras med stor varsamhet, omsorg och insikt. Vi är också intresserade av att förstå motivet bakom att riskbedöma PAF-finansieringen. Vi skulle gärna se en närmare förklaring kring detta.

Vi uppmanar landskapsregeringen att överväga inkluderingen av artikel 30 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i strategin. Denna artikel betonar vikten av fullt och jämlikt deltagande för personer med funktionsnedsättning inom det kulturella och konstnärliga livet samt fritidsaktiviteter. Artikel 30 fastslår rätten för personer med funktionsnedsättning att delta i samhällets kulturella och konstnärliga evenemang, med tillgänglighet och anpassningar som säkerställer fullständigt deltagande. Detta inkluderar allt från att besöka konserter och museer till att delta i teaterföreställningar och konstutställningar. För att säkerställa detta deltagande understryker artikel 30 vikten av att garantera att platser och evenemang är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det kräver anpassningar och stödåtgärder för att eliminera hinder och göra kulturella och konstnärliga upplevelser tillgängliga för alla. Artikel 30 erkänner även rätten för personer med funktionsnedsättning att inte bara delta i, utan också skapa och njuta av kulturella evenemang. Detta innefattar att vikten av att främja möjligheten att delta i kulturella uttrycksformer som musik, teater, film och andra konstformer. Vi ser det som viktigt att landskapsregeringen uppmuntrar personer med funktionsnedsättning att delta på kulturevenemang. Även personer som lever i ekonomisk utsatthet ska få en möjlighet att ta del av kulturlivet.

Vidare betonar artikel 30 att även massmedia bör vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Detta innebär att information och underhållning som sänds via radio, TV och internet måste göras tillgänglig genom användning av alternativa format och metoder, som textning och teckenspråk. Slutligen erkänner artikeln rätten för personer med funktionsnedsättning att uttrycka sina egna kulturella identiteter genom olika konstnärliga och kulturella medier.

I sammanfattning syftar artikel 30 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning till att säkerställa att personer med funktionsnedsättning har likvärdig tillgång till och möjlighet att delta i kulturella och konstnärliga aktiviteter, med hänsyn till deras specifika behov och rättigheter.

Det är oklart för oss varför det bibliotekspolitiska programmet ska ingå i den kulturpolitiska strategin och inte vara fristående. Förbundet uppmanar landskapsregeringen att ta del av de synpunkter som vår organisation tidigare lämnat in angående det bibliotekspolitiska programmet för Åland år 2021. Dessa synpunkter kan erbjuda ytterligare insikt och vägledning i arbetet med att forma en kulturpolitisk strategi och en bibliotekspolitisk strategi som är inkluderande och rättvis för alla invånare på Åland.

Vi tackar för er uppmärksamhet och ser fram emot att bidra till utvecklingen av en kulturpolitisk strategi som främjar tillgänglighet, delaktighet och inkludering för alla på Åland.

Mariehamn 18.9.2023

Henrik Lagerberg
Ordförande

Funktionsrätt Åland rf
Skarpansvägen 30, 22100
Mariehamn
+358 (0)18 22 360,
info@handicampen.ax
www.handicampen.ax

Karl Wahlman
Verksamhetsledare